

Op 3 april presenteerde de wapenoudste van de Verbindingsdienst, brigadegeneraal Theo Ent, de Visie Verbindingsdienst 2020. Tijdens die presentatie stond hij stil bij het vraagstuk van het waarom. Waarom juist nu een nieuwe visie? Bgen Ent schetste daarbij de hoofdlijnen van deze visie aan de hand van het visiedocument. Dit visiedocument is opgesteld in opdracht van de wapenoudste en tot stand gekomen onder regie van kolonel J.P. Duckers. In dit artikel het visiedocument Verbindingsdienst 2020.

het informatiedomein en in de Landmacht en haar omgeving. De wereld verandert momenteel in een hoog tempo. Na bijna 20 jaar is het tijd om onze visie aan te passen op deze nieuwe situatie en op basis van de toekomstverwachtingen een nieuwe stip op de horizon te zetten.

VISIE VERBINDINGSDIENST 2020

‘We deliver Information Dominance’

Het Wapen van de Verbindingsdienst levert een essentiële bijdrage aan vechten voor vrede en vrijheid.

Dat doen we door het leveren van *Information Dominance*. Dit is het transport, beheer en ontsluiten van informatie. Hiermee versterken wij het verbindend karakter van de commandovoering tussen de functies van militair optreden waarbij wij ons ondersteunend karakter behouden.

WAAROM EEN NIEUWE VISIE?

De vorige visie stamt uit de jaren negentig en beschreef dat de hoofdrichting van de Verbindingsdienst zou gaan verschuiven van telecommunicatie naar de ondersteuning van commandovoering. Deze visie gaf richting aan de ontwikkeling van de Verbindingsdienst in een sterk veranderende Koninklijke Landmacht. Met de invoering van de S6 functionarissen en de integratie met de informatievoorziening (IV) func-

Controlling the Network

tionarissen bij de operationele eenheden vervult de hedendaagse Verbindingsdienst een belangrijke en actieve rol in de commandovoeringondersteuning van de Landmacht. We blijven natuurlijk bouwen aan het verbeteren hiervan. Tegelijk zien we veel veranderingen in bijvoorbeeld de techniek.

Deze vernieuwde visie, ‘We deliver Information Dominance’, schetst het algemeen kader voor de toekomstige rol van de Verbindingsdienst. Deze visie moet leiden tot eenheid van opvatting over onze rol en biedt daarmee een duidelijke koers. Een koers die zowel als uitgangspunt kan dienen voor

Fenced out of area Milsatcom

Installing Tactical Comms on Forward Operating Base

de beleidsmatige beslissingen die de Verbindingsdienst en zijn leden raken en ook kan dienen als handvat voor de individuele ‘verbindelaar’ en zijn of haar keuzes in haar militaire ontwikkeling. In deze visie gaat het niet om systemen of technieken maar om de essentie van het zijn van ‘verbindelaar’.

ONTWIKKELINGEN VAN ONZE OMGEVING

In 2009/2010 is een aantal relevante bron-documenten uitgegeven die de toekomst van de krijgsmacht en de Landmacht en dus de Verbindingsdienst bepalen. Dit zijn het interdepartementaal rapport ‘Verkenningen’, de ‘Militair Strategische Visie’ van de Commandant der Strijdkrachten en ‘Beslissen in het Gevecht’ van Commandant Landstrijdkrachten. De kern van deze documenten is dat de wereld zich in de toekomst kenmerkt door globalisatie, een strijd voor grondstoffen en toenemende spanningen tussen politieke, sociale, culturele, ideologische en religieuze groeperingen. In deze wereld zal er een toenemende interactie tussen staten, veiligheidsorganisaties, NGO’s en andere actoren plaatsvinden. Deze interactie maakt meer en meer gebruik van de producten van de informatierevolutie die de laatste decennia is ingezet en nog steeds gaande is. Er wordt dan ook gesproken over het militair optreden in de vijf dimensies: land, zee, lucht, ruimte en informatie. Informatie, de toegankelijkheid, de distributie of juist het beschermen ervan, is de sleutel in de beeldvorming, meningsvorming en besluitvorming van alle actoren op het toekomstige wereldtoneel. Landstrijdkrachten spelen in de dimensie land en informatie een belangrijke rol. Zij kenmerken zich door hun expeditionair vermogen, treden meer en meer joint, combined en interagency op, maken meer gebruik van *Network Enabled Capabilities* (NEC) en opereren actief in het informatiedomein. Krijgsmachtbreed en dus ook voor de Landmacht wordt het belang van het informatiedomein duidelijk zicht-

HF security zone

baar door het feit dat ondanks drastische bezuinigingen er juist wordt geïnvesteerd in cyber, SATCOM en NEC.

Het belang van informatie en daarmee ook de informatievoorziening wordt alleen maar groter. Dit geldt voor militaire operaties, die sterk *information driven* zijn, maar ook voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Naast het belang van informatie- en communicatietechnologie in de ondersteuning van de commandovoering en de bedrijfsvoering is er ook sprake van een exponentieel groeiende informatiebehoefte en verwerking ter ondersteuning van alle andere functies van militair optreden. Communicatie- en informatiesystemen komen steeds vaker en in meer verschillende functiegebieden voor en op een steeds lager niveau in de organisatie. De samenhang en interactie tussen al die systemen neemt daarbij toe.

Commandanten en operationele gebruikers op alle niveaus hebben in toenemende mate behoefte aan advies en ondersteuning op het gebied van het gebruik en de ontsluiting van de beschikbare informatie om bij de plan-

ning en inzet van eenheden gewogen besluiten te kunnen nemen. Daar komt bij dat informatie zelf een van de capaciteiten is die een commandant in kan zetten om effecten te bereiken. Hiermee is informatie niet alleen een *enabler* maar zelfs slagkracht geworden. Waar vroeger voornamelijk gesproken werd over vuurkracht is dat nu slagkracht, ook wel *joint fires* genoemd. *Information operations* zijn een onderdeel van *joint fires*. De kern is dat informatie de sleutel is voor alle militaire operaties, in de aanloop, de uitvoering en de afronding ervan.

Het informatiedomein voor de ondersteuning van de commandovoering en het daadwerkelijk optreden in het informatiedomein worden voor de Landmacht in de toekomst belangrijker.

- De complexiteit van het landoptreden vereist, nog meer dan voorheen, opdrachtgerichte commandovoering en tot op lage niveaus geïntegreerde commandovoeringondersteuning.
- De gezamenlijke en bondgenootschappelijke aspecten van het toekomstig landoperaties en de daarbij groeiende samenwerking met civiele actoren als NGO’s en (lokale) overheidsinstanties stellen hogere eisen aan interconnectiviteit en interoperabiliteit van informatiesystemen.
- Het toenemend gebruik van de mogelijkheden van informatietechnologie en de toepassing hiervan in alle functies van het militair optreden maakt het landoptreden sterk afhankelijk van de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van informatie.
- Het hoge tempo van operaties, de toenemende (politieke) gevoeligheid voor effecten en invloeden van sociale media en *user generated* media vereisen een ononderbroken informatie-uitwisseling tussen alle militaire niveaus.

Dit alles maakt gegarandeerde en beveiligde informatievoorziening noodzakelijk. Dit gaat verder dan enkel de krijgsmacht, denk

Operating Radio Relay

Operating Tactical Satellite Comms

aan nationale operaties en aan geïntegreerd optreden met andere departementen. In dit alles past de krijgsmacht, nu al, de mogelijkheden die de snel ontwikkelende civiele informatietechnologie biedt meer en sneller dan in het verleden toe.

Informatievoorziening speelt steeds nadrukkelijker een rol in al onze werkomgevingen en organisatielagen: de civiele maatschappij, op kazernes, in joint omgevingen, tijdens operaties, zelfs bij de enkele man op patrouille. De scheiding tussen informatievoorziening ter ondersteuning van gereedstelling en inzet van eenheden (operationele 'groene' systemen) en informatievoorziening ter ondersteuning van personele en materieel logistieke processen ('witte' bedrijfsvoeringssystemen) vervaagt. De commandovoeringondersteuning van expeditie-onaire missies en de ondersteuning van de bedrijfsvoering gaan steeds meer op elkaar aansluiten. In de initiële fasen van expeditie-onaire operaties en onder zware omstandigheden blijft zuiver 'groene' militaire informatievoorziening echter cruciaal. Indien de omstandigheden het toestaan kunnen aanvullend aan de militaire capaciteit civiele capaciteiten worden ingezet. Hierbij is (out-) sourcing zelfs een optie.

Richtte de klassieke Verbindingsdienst zich ooit alleen op haar rol als de drager of (elektrische) transporteur van het bericht (informatie), aan het einde van de 20ste en het begin van de 21ste eeuw maakten we als Verbindingsdienst onze eerste stappen in de informatierevolutie. Naast de rol als de drager of transporteur ontwikkelden we onze rollen als beschermer, verzamelaar en analist van informatie (EOV). Belangrijker werd de ontwikkeling van onze rol als ondersteuner van de commandovoering door het toegankelijk maken en presenteren van informatie en het stroomlijnen van informatieverwerkingsprocessen (C2OST en IV). Tijdens operaties in Irak en Afghanistan is eens te meer duidelijk geworden hoe complex in-

formatievoorziening tijdens expeditie-onair landoptreden is en dat we daar al heel goed in zijn geworden zijn. Maar nu is de tijd om vooruit te kijken naar hoe we hier nog beter in kunnen worden, hoe we het informatiedomein verder kunnen ontsluiten en hoe we commandanten in dat nieuwe domein actief kunnen ondersteunen en voor hun effecten kunnen bereiken. Oftewel hoe maken we van informatie een wapen.

MISSIE VERBINDINGSDIENST 2020

Wie zijn wij?

De verbindelaar van de Koninklijke Landmacht kom je binnen de krijgsmacht overal tegen. Het gros van het personeel (militair en burger) is ingedeeld bij of verbonden aan de twee CISbataljons, de School Verbindingsdienst, 102 EOVCie, de brigade C2 Ondersteunende pelotons, het Verbindingspeloton KCT, en de Sies 6, C2OST groepen en Foxtrots bij de operationele eenheden. Daarnaast zijn individuele verbindelaren van alle rangen en standen werkzaam bij andere CLAS-eenheden en staven, CZSK, CLSK, KMAR, Bestuursstaf, CDC en DMO; vaak op een 'algemene' functie maar soms op functies die een sterke relatie hebben met het informatiedomein. Er bestaat geen uniforme verbindelaar. We hebben een breed scala aan kennisgebieden en specialismen in ons Wapen vertegenwoordigd. Juist door onze diversiteit en ons vermogen om de verschillende disciplines te integreren en te 'verbinden' onderscheiden we ons. Onze bindende factor is ons eigen Regiment Verbindingsstroepen.

Waar staan we voor?

De Verbindingsdienst streeft naar informatiedominantie voor de commandovoering ondersteuning van commandanten en besluitvormers. We doen dit door transport, beheer en het ontsluiten van informatie voor de commandovoering mogelijk te maken. Hiermee versterken wij het verbindend ka-

rakter van de commandovoering tussen alle functies van het militair optreden zonder daarbij de functies zelf over te nemen. Kortom: 'We deliver Information Dominance'.

Wat doen we?

De taken van de Verbindingsdienst zijn onder te verdelen naar vier hoofdtaken. Informatieverspreiding, Contra-informatieverspreiding, informatiebescherming en overige verbindingsdiensttaken en is vergelijkbaar met de indeling die de Genie al jarenlang gebruikt.

1. Informatieverspreiding

- Transporteren van informatie,
- Ontsluiten en managen van eigen informatie,
- Distribueren van informatie,
- Bewaren van informatie,
- Uitbuiten (*exploit*) van informatie.

2. Contra-informatieverspreiding

- Verstoren / belemmeren van gebruik van informatie door een tegenstander,
- Misleiden van een tegenstander door middel van informatie.

3. Offensieve en Defensieve Informatiebescherming

- Beschermen en beveiligen van eigen informatie,
- Ontsluiten van informatie van tegenstanders.

4. Overige verbindingsdiensttaken

- Uitbuiten (*exploit*) van informatie,
- Opleiden, trainen en borgen van de vakkennis in en over het informatiedomein,
- Adviseren over het informatiedomein in relatie tot alle hoofdtaken.

Voor wie doen we dit?

De Verbindingsdienst ondersteunt in het landoptreden alle functies van het militair optreden, maar vooral de commandovoering, door het realiseren van informatie dominantie. Wij doen dit zowel binnen als buiten het nationaal grondgebied en altijd in een joint, combined, interservice en/of interdepartementaal samenwerkingsverband.

Out of area Milsatcom

Remote networking on Forward Operating Base

WAAR LIGGEN ONZE KANSEN!

In het voorgaande is de missie van de Verbindingsdienst beschreven. Nu de visie van de Verbindingsdienst. Deze visie is het oogmerk van de wapenoudste, waarmee hij aangeeft wat hij wil bereiken. Net als in de opdrachtgerichte commandovoering moet dit oogmerk als een gemeenschappelijk beeld ons handelen binnen onze eigen vrijheden richten. Het is onmogelijk om voor een ieder een concrete opdracht of op de persoon geschreven rol in een operatieconcept te verwoorden. De visie verwoordt dan ook de beoogde attitude, en een globale richting die moet leiden tot de invulling van deze visie. Hierin kan een ieder afhankelijk van zijn/haar positie een rol vervullen in het realiseren van de visie. Officieren en onderofficieren dragen elk vanuit hun eigen specifieke domein en expertise en binnen hun eigen vrijheid van handelen bij. Aan de hand van een model dat samenhang van de kernelementen van de commandovoeringondersteuning en van de informatievoorziening vereenvoudigd weergeeft lichten we de kernwaarden van de visie verder toe.

Veranderingen uitbuiten (*How to operate*)

De krijgsmacht is voortdurend aan verandering onderhevig. Dat zal in de toekomst niet anders zijn. De Verbindingsdienst levert aan de veranderingen in de krijgsmacht een belangrijke bijdrage en zal zelf ook (moeten) veranderen. De komende jaren zitten we in het zwaartepunt van belangrijke veranderingen: de investeringen in het informatiedomein. Het is dan ook van belang om op basis van deze visie 'We deliver Information Dominance' actief door te pakken in het bereiken van de defensie-effecten en de rol die wij als Verbindingsdienst daarin betekenen. Hoewel de zich wijzigende omgeving onvermijdelijk leidt tot pijnlijke ingrepen, dienen zich tegelijkertijd nieuwe kansen en perspectieven aan voor ons Wapen. Het biedt de juiste gelegenheid om met een kritische blik onze organisatie te beschouwen en in-dringend te kijken of we de goede dingen nog wel doen.

Van CLAS naar landoptreden (*How to operate / How to think*)

In 2020 heeft de Verbindingsdienst zijn rol als informatievoorzieners van de Koninklijke Landmacht uitgebouwd naar de informatievoorzieners van het landoptreden. Dit landoptreden kenmerkt zich door het optreden van CLAS-eenheden als onderdeel van joint en / of combined eenheden. Tijdens afgelopen missies hebben eenheden van het Korps Mariniers, de Koninklijke Marechaussee en de Koninklijke Luchtmacht samen met de Koninklijke Landmacht deelgenomen aan landoperaties in Irak en Afghanistan. Daarnaast neemt de samenwerking tussen civiele actoren en militairen in het operatiegebied toe. Het feit dat we altijd in bondgenoot-

Tactical operator Radio Relay

schappelijk verband optreden dwingt ons om onze internationale informatie-uitwisseling te verdiepen. De informatiebehoefte bij dit toekomstige operaties zal (nog) groter zijn dan het huidige militaire systeem kan leveren. Naast het interagency deel is het van belang om de samenwerking met andere krijgsmachtdelen, evenals met DMO, CDC en de MIVD met betrekking tot landoperaties te verbeteren.

Problemen op het gebied van interoperabiliteit en verzuiling van systemen staan te lang op de lijst van lessons learned, daar moeten en kunnen we nu iets mee doen.

Normen, waarden en overtuigingen (*How to operate / How to think*)

Het is onze taak om de cruciale rol van in-

formatievoorziening optimaal in te vullen. Dat betekent dat wij voor commandanten onze verbindingstaken uitvoeren. Dat betekent dat wij kijken hoe wij de huidige informatievoorziening kunnen verbeteren. Waar liggen kansen en bedreigingen in de toekomst. Welke partners (militair en civiel) spelen ook een rol in deze informatievoorziening en hoe kan ik deze samenwerking optimaliseren. Wij zijn trots op het feit dat wij naast onze militaire kwaliteiten kennis hebben van de techniek die aan informatiesystemen verbonden is. Dat geeft ons toegevoegde waarde.

Alle functies militair optreden invullen (*How to work / How to operate*)

Waar we in het verleden ons concentreerden

Tailormade cabling and installation

op commandovoering (of kortweg covo) en informatie moeten we ons nu focussen op alle functies van het militair optreden. Informatievoorziening is een onderdeel van alle functies. We moeten informatievoorziening gebruiken als effect in de functies en als capaciteit voor de operatie. We moeten dus het toepassingsgebied vergroten van één functie, covo, naar alle functies. Commandovoering is de bindende schakel tussen de functies van militair optreden: inlichtingen en informatie, manoeuvre, slagkracht, bescherming en logistiek. Het kan dan ook niet anders dan dat wij daar ook naar kijken.

Personeel is centrale en bepalende factor *(How to perform / How to work)*

Het personeel van de Verbindingsdienst bepaalt het succes van de Verbindingsdienst. Succes ligt in de ambitie en de durf om de rol van verantwoordelijke op te pakken. De verbindelaar is proactief, laat zijn toegevoegde waarde zien aan commandanten. Er bestaat helaas, of misschien wel gelukkig, geen recept hoe men om moet gaan met een complexe en continue veranderende omgeving. Verbindelaren zullen afhankelijk van de situatie moeten reageren. Zij beschikken naast vakmanschap, vakkennis over een groot aanpassingsvermogen en de bijbehorende mentale flexibiliteit en weerbaarheid om die veranderende omgeving te reageren. De informatievoorziening wordt steeds belangrijker voor zowel de analyse, planning, uitvoering, beeldvorming en de evaluatie van alle operaties en de bedrijfsvoering van. Het is onze taak om proactief en met respect voor anderen deze rol op ons te nemen. Wij zijn er van!

Every Soldier a Rifleman *(How to perform)*

Kenmerkend voor de krijgsmacht in het algemeen en de Landmacht in het bijzonder is dat operaties vaak met een korte reactietijd en soms onder moeilijke en zelfs bedreigende omstandigheden plaatsvinden. Van de verbindelaar wordt verwacht dat deze onder alle omstandigheden zijn taak uit kan voeren. Het vereist gedegen opleiding en training als militair en als verbindelaar en maakt onlosmakelijk deel uit van het geïntegreerde gereedstellingproces. Wij zijn eerst militair en daarna specialist.

Doctrine *(How to think)*

Eenheid van optreden en eenheid van opvatting moet binnen ons Wapen goed geregeld worden. Dit gaan we doen door ons optreden met een blik naar de nabije toekomst te beschrijven. Dit geldt zowel voor de hogere doctrine (Doctrine publicatie Landoptreden) als voor onze 'eigen' doctrinepublicaties waarin beschreven gaat worden hoe op tactisch en technisch niveau ons Wapen optreedt. Lessons learned hebben een onlosmakelijke relatie met doctrine. Doctrine vormt de basis voor militaire inzet. Deze

VHF CNR antennas at Kamp Holland

basis is essentieel in het opleiden en trainen van ons personeel.

Gereedstelling verbindingdienstpersoneel *(How to perform)*

Het opleiden en trainen van ons personeel is randvoorwaarde voor het realiseren van de benodigde vakkennis en expertise binnen het brede scala aan kennisgebieden en specialismen in ons Wapen. Het gereed stellen en borgen van kwaliteit is cruciaal voor ons (individueel) vermogen om informatievoorziening optimaal in te kunnen vullen en te integreren tijdens operaties.

Actieve bescherming van informatiedomein *(How to operate / How to think)*

Bescherming van de informatiesystemen en vooral de informatie daarbinnen is altijd een essentieel onderdeel van de Verbindingsdienst geweest. We moeten deze discipline weer nieuw leven in blazen. Technische en cryptografische beveiliging van onze informatiesystemen en de informatie wordt in het informatiedomein relevanter dan ooit. Door een toenemende integratie en samensmelting van civiele en militaire systemen en netwerken wordt een goede bescherming steeds moeilijker. Dit geldt zowel voor ons als voor onze mogelijke tegenstanders. De essentie van de strijd in het informatiedomein is dan ook hoe goed we onze informatie weten te beschermen of die van de vijand weten te onderscheppen of beïnvloeden. Cyber Warfare maakt van ons een volwaardig Wapen.

TOT SLOT

De Verbindingsdienst in 2020; 'We deliver Information Dominance', met deze visie is de hoofdrichting voor ons Wapen aangegeven. Onze kans ligt in het voortdurend inspelen op veranderingen in de omgeving en het belang van informatie daarbij. Om

dit doel te kunnen bereiken is de inzet van al het personeel van ons Wapen noodzakelijk. Waarbij we ons realiseren dat de informatievoorziening community groter is dan ons Wapen alleen. Het verstevigen van de contacten met alle andere partners in deze community is belangrijker dan ooit. Commandanten en hun eenheden die worden ingezet in landoperaties hebben recht op de tijdige informatieverspreiding, contra-informatieverspreiding, informatiebescherming en overige verbindingdienststaken. Het is uw taak verbindelaar om dat te realiseren.

Om dit te realiseren zullen we op korte termijn starten met:

- het op orde brengen van onze doctrine en het inbedden van lessons learned;
- de relevante functies en deeltaken vaststellen voor de bestaande en te ontwikkelen hoofdtaken;
- de impact van deze nieuwe visie voor het domein van de onderofficieren en officieren vastleggen;
- loopbaanpatronen voor onze manschappen, onderofficieren en officieren vaststellen.

Visie betekent vooruitzien en de horizon verleggen, zonder daarbij de realiteit van vandaag uit het oog te verliezen. De vorige visie heeft de koers ingezet. Deze visie zet de noodzakelijke nieuwe koers uit. Daarbij is gepaste trots op wat al is gepresteerd een uitstekende drijfveer om in de toekomst wederom een prestatie van formaat te leveren. Ook de komende periode zal zich kenmerken door veranderingen en keuzes. Deze visie zet de nieuwe koers uit, het is aan ons allen om deze gezamenlijk te realiseren. De Verbindingsdienst 2020: 'We deliver Information Dominance!'

